

Sjemót 5778 - Namen.

Exodus - Sjemót 1 : 1 - 6 :1.

Jes. 27 : 6 - 28 : 13; 29 : 22 - 23; Jer. 1 : 1 - 2 : 3.

1 Korintiërs 14 : 13 - 25.

In het kort:

SJEMOT (namen): Ja'akovs kinderen hadden zich zeer sterk vermeerderd. Farao maakt hen tot slaven en instrueert de vroedvrouwen jongetjes te doden. Zij weigeren. Een Leviet, Amram, huwt een levitische vrouw. Zij krijgen een zoontje, dat in de Nijl wordt gezet. Batja, een dochter van Farao vindt hem en zuster Mirjam, biedt aan een voedster te vinden. Later brengt ze hem naar Batja, die hem Mosje noemt. Volwassen geworden ziet Mosje hoe een Joodse man geslagen wordt. Hij doodt de Egyptenaar en vlucht naar Midjan, waar hij gastvrijheid vindt bij de priester Jitro. Hij huwt zijn dochter Tsippora. Zij krijgen twee zonen. Dan ziet Mosje het brandende doornbos, waar G'd hem opdraagt het Joodse volk naar Israel te leiden. Mosje denkt dat het volk hem niet zal geloven maar G'd geeft hem drie wonderen. Verder is hij een slechte spreker; G'd belooft dat Aharon zijn woordvoerder wordt. Op weg naar Egypte treedt G'd hard tegen Mosje op. Tsippora begrijpt dat Eliezer nog niet besneden is en besnijdt hem. Aharon en Mosje bepleiten de vrijlating van het volk maar Farao treft nog hardere maatregelen. Het volk maakt de broers verwijten maar G'd belooft zijn kracht te tonen.

Verlossing is collectief.

Elk van de boeken van de Tora lijkt een ander aspect van G'd te onthullen (of te benadrukken). Als het boek Beresjiet (Genesis) een boek is dat gaat over het begin van van alles en nog wat, waarin G'd de Schepper is, dan gaat het boek Sjemot (Exodus) duidelijk over G'd als de Verlosser. G'd mengt zich nu in de geschiedenis als een kracht achter het streven van alle naties naar autonomie en waardigheid.

En dus vindt er in het boek Sjemot, dat ogenschijnlijk zo kalm begint, een dramatische omwenteling plaats na acht verzen, waarna wordt verteld over een nieuwe xenofobe heerser in Egypte; een heerser die niet op de hoogte was van de bijdrage van Joseef aan de Egyptische maatschappij. Deze heerser lijkt ook van buiten de bestaande machtsstructuren te zijn gekomen (als de 14e eeuwse Arabische historicus Ibn Chaldoen gelijk heeft). De tekst suggereert dat hij zelf zijn anti-semitische taalgebruik kan hebben ingezet om populair te worden bij de bevolking.

Dat is het patroon van de meeste – zo niet alle – antisemitische bewegingen. Zij zijn diepgaand anti-historisch en proberen nieuwe feiten te creëren: 'De Joden zullen zich aansluiten bij onze vijanden'; 'De Joden zullen in macht toenemen om ons te controleren'; 'De Joden zullen proberen ons te verlaten zodra ze ons hebben gebruikt'. De Farao begint ook met de klassieke antisemitische praktijk, waarbij het eerst een belasting oplegt aan de Kinderen Israëls, ze daarna uitbuit, ze vervolgens tot slaven maakt en dan uiteindelijk volkerenmoord op hen probeert te plegen. Echter, hoe harder de nieuwe koning van Egypte probeert om deze koppige minderheid te ringeloren en te controleren, hoe meer zij in aantal toeneemt.

En dan, met als aanleiding de vervolging, komt de verlossing. De grootste angst van de Farao wordt werkelijkheid wanneer G'd Zich uiteindelijk bekend maakt aan de persoon die wordt gekozen om de tocht van vrijheid uit slavernij te leiden. Deze persoon werd in slavernij geboren en was voorbestemd slechts een nummer te zijn in de volkerenmoord door de Farao. Hij overleeft en weet zich juist te ontwikkelen door het apparaat dat erop uit was om hem te vernietigen. Hij blijkt juist op de goede plaats, op de juiste tijd te zijn om de gebeurtenissen te kunnen beïnvloeden. Maar tot zijn frustratie heeft hij geen welomschreven doel totdat hij een verbanning ondergaat en uiteindelijk terecht komt in een gesprek met G'd. Het zevende vers van hoofdstuk 3 van Sjemot – de uitleg van G'd aan Mosjé over de verbanning en de vervolging – is een krachtige openbaring over de aard van G'd als Verlosser. Voor de eerste keer wordt in het boek Sjemot de G'dsnaam die uit vier letters bestaat (het Tetragrammaton, red.) onthuld – de Naam die wordt geassocieerd met mededogen en de betrokkenheid van G'd bij alle details van de historische voorzienigheid.

In hetzelfde vers spreekt G'd, voor de eerste keer in de hele Tora, over de Kinderen Israëls als „ami” (mijn volk). De Schepper van het Universum – die nu wordt geopenbaard als de bron van alle mededogen – heeft zich geïdentificeerd met een lijdende natie. De enige eerdere verwijzing naar de Kinderen Israëls als „mijn volk” komt van de lippen van hun vader Ja'akov, op zijn doodsbed (Beresjiet 49:29).

G'd heeft bewust dit begrip „mijn volk” gekozen om de band te leggen met wat uniek is in de joodse identiteit: het idee van een collectief bewustzijn; want zonder een collectief begrip van identiteit is nationale verlossing onmogelijk. De natie moet zichzelf als een(heid) zien, en elk individu is verantwoordelijk voor zijn naaste, wil het verlossingsproject werken. (Het tegendeel van 'mijn volk' is het bekende antisemitische verwijt 'jouw volk').

G'd wenst vrijheid. Er bestaat een plan voor de Kinderen Israëls dat deel uitmaakt van een zich ontwikkelende verbondsrelatie; onderdeel daarvan is een terugkeer uit de galoet (ballingschap/verstrooiing). De ballingschap en verstrooiing dwingt ons om te denken als individu en als op het zelf gericht; ballingschap is een staat van zijn waarin elke persoon leeft en overleeft ten behoeve van zichzelf. Verlossing is te vinden in de realisatie van het collectieve bewustzijn. In weerwil daarvan wordt G'd aan Mosjé juist buiten de plek van de eerste ballingschap geopenbaard – op een plek die een nog grotere ballingschap vertegenwoordigt, de ballingschap van het individu in zijn isolement. We kunnen nog een stap verder gaan. De verlossing, in de zin van vrijheid, voor de hele mensheid zal worden verwerkelijkt door het collectieve bewustzijn van de hele mensheid van zijn gedeelde identiteit. De waardigheid van elk individu moet de kernwaarde van het hele collectieve bewustzijn van de hele mensheid worden, zodat er een voortgang kan komen naar een hogere spirituele staat. Het joodse volk heeft altijd geloofd dat geen individu werkelijk verlossing bereikt tenzij de hele wereld vrij is. Dat idee is waar voor ons, als een uniek collectief binnen de mensheid, en voor de hele mensheid als één wezen binnen de Schepping. (Bron: Levisson instituut)

Een ander inzicht:

In de laatste boeken van Genesis - Beresjiet hebben we kunnen lezen hoe een volk gedreven door honger, "zwerfer te gast" werd in een voor hen vreemd land Egypte.

Wat begon als een bevrijding van fysieke honger, werd op de lange duur een verblijfplaats van fysieke maar ook geestelijke onderdrukking, ja het bracht het complete volk uiteindelijk in slavernij. Is dit niet een verlengstuk en gevolg van het niet langer "zwerfer te gast" zijn maar het "settelen" in "Egypte - de Wereld", met alle gevolgen van dien.

Mosjé werd als intermediair tussen enerzijds het volk en anderzijds de Farao, door G'd gebruikt als middel tot de verlossing van een compleet volk, G'ds volk. Zoals de Massiach als intermediair werd tot verzoening en verlossing tussen G'd en de totale mensheid.

'Want alzo lief heeft G'd de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe. Want G'd heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden, opdat Hij de wereld veroordele, maar opdat de wereld door Hem behouden worde.' (Joh. 3:16-17)

Alleen de keuze ligt in alle gevallen bij de mens zelf om verlost te willen worden, om tesjoewa - inkeer en terugkeer tot de levende G'd van Abraham, Izak en Jakov te maken. Niet langer op jezelf zijn maar een verbinding willen en durven aangaan met niet enkel de G'd van Israel maar daardoor ook een verbinding aangaan met het verbondsvolk van de G'd van Israel.

Terugkeren naar het beloofde land, vergt afscheid nemen van "Egypte" met al zijn verworvenheden en welvaart, die je tevens zonder dat je het zelf in de gaten hebt, vasthoudt in slavernij. (Terugkeren naar de "Positie" "Zwerfer te gast".) En dit is niet enkel een geschiedkundig feit uit het verre 'bijbelse' verleden maar geldt voor alle tijden dus ook voor het hier en nu.

Shabbat Shalom. *Rinze.*